

A tápai örökség

Életem nagy fordulói kitörölhetetlenek. Elmúlt fél évszázada már, hogy Szegedre kerültem, és a tápai búcsúba is elmentem. Juhász Gyuláé a dicsőség, ha ő nem szólt volna annyiszor, és olyan szépen erről a Szegedhez tapadó, szellemi és erkölcsi önállóságát mégis kincséként őrző faluról, talán én se lettem volna kíváncsi rá. Gyűtt-möntként örökösé lettem magam is. Beültem egyszer a templom utolsó padjába, szintén búcsúkor, suttogva szólított meg valaki: Plébános úr, gyónni szeretnék. Jól elnézett szegény asszonyka, de talán nem rótták föl bűnéül odafönn. Igyekeztem ugyan kapcsolatban maradni minden faluval és tanyával, de Tápé megkülönböztetett helyet kapott bennem. Néprajza, tánca és dalai bennem is örökdnek.

Volt valaki, még a belátható múltban, aki azt mondta, nem igazi ez már. Csak a színpadon él, tehát művi. És ha az se lenne? Egyébként nem volt igaza, a tápai gyerek talán az első pelenkázás után táncol már. És táncol a sír széléig, ahogy Ács Gyurka bácsi is táncolt hites feleségével. Az Olájoszt például. Kónya Gyuri bácsi pedig furulyázott, amíg levegő járta tüdejét. A Révész Ilka meg énekelt és énekel a világnak, ahogy a szépség a torkán kifer.

Ennyi erővel, ennyi joggal a Gyöngyösbokrétá első napjától kezdve mindenkit ide kellene írnom, aki Tápé nevét segített föltenni a térképre – a gyékény mellé. Föltenni, és ott tartani. (Lám a gyékény is elmúlóban, az ijtant is a művelődési ház keretei között sodrik már csak.) Nem a dalosok-táncosok történetét akarom megírni, volt és van arra avatottabb ember, csak annyit mondanék, mostanában készül megünnepelni ez a nyakas falu csoportba fogott jó kedvének hetvenedik évfordulóját. Hányszor porolták ki azóta a színpadokat? Akárhon, akárhányszor fölléptek, fürgeteges sikert arattak. És pletcsnit kaptak pletcsnire.

Amikor rájuk nyithattam a szememet, már a mackójárású Török József volt az együttes vezetője, és maradt is, amíg fölsőbb parancs magához nem szólította. Megfejtethetlen rejtély volt előttem, hogyan tudja megpörgetni a mindig agyonzsúfolt színpad népét? Ott volt, persze, hitvesként Éva asszony, aki Jászjókóhalmán született ugyan, de a tápai vérátömlesztést károsodás nélkül végrehajtotta. Tanító házaspár tud csak ennyire egyszerre dobbanni. Ahogy Molnár Imre is élete párjával, „Júlia szép leánnyal”, a néprajz és a honismeret másik ágában.

A patak vize is ered valahol, hogyan keveredett bele egyáltalán a Török házaspár? Levelet kaptam a testvérhúgtól, Lele Istvánnétól, májusban még. Gyerekfejjel benne voltak már az együttesben, és mindkettejük gyermekei is benne lettek. Ömlik a szó a 78 éves Anna némből, kötetre valót tudna mondani.

Boldog lehet az a család, amelyik ennyi jóban fürödhetett, de ide is érvényes Arany János szava: „S boldogságot / Irigy nélkül még ki látott?” Föltörekvő trónkövetelők mindig akadnak, akik hej de nagyon tudnák ugyanazt csinálni! Csakhogy amit most láthatunk és hallhatunk a színpadon, az a néphagyomány plusz Török Jóska. (Hadd maradjon meg bennem per Jóskának ezután is! Őt onnan kivenni már nem lehet.) Aggódunk néhányan, amikor elment, milyen áldozatokkal jár a kényszerű váltás. Volt vesztesség, tagadhatatlanul. Budai Sándor citerázta be magát hasonló sikerrel a köztudatba Sándorfalván, és a pátfalvi Kardos Pista bácsi meg a Burkus Marci bácsi volt még hozzá fogható. Hiteles folytató nélkül ment el mindegyik.

Sok nevet kellene említenem, önhatalmúlag egyet vettem csak ki a hetven évből, a gyarapítóra emlékezve. És megőrzésre a következőknek. Örökségként, követendő hagyományként akár az együttes nevébe is belefoglalnám.

H. D.

A császár ruhája, a samuráj kardja – Kiállítás a Százszorszépen

A babák és a japán kultúra

A nem hétköznapi fiú- és lánybabagyűjtemény sokakat vonz a gyermekházba

Fotó: Frank Yvette

Most először láthatnak kézimunkával készült japán babákat Szegeden. A műmeknek beillő, különleges, színes kiegészítővel díszített fiú- és lánybabák a Százszorszép Gyermekház kiállításán csodálhatók meg.

A terem központi helyén a császár és felesége pompázik: különleges öltözékben, fejükön koronával ülnek a trónjukon. Körülöttük szebbnél szebb, egyedi japán babák, fiúk és lányok vegyesen.

Nem hétköznapi kiállításnak ad otthont a szegedi Százszorszép Gyermekház. Japánban nagy tradíciója és konkrét funkciója van a babáknak. A családok saját gyűjteménnyel rendelkeznek. Az országban két fontos ünnep van, amikor a babáké a főszerep. Az egyik a fiúk, a másik a lányok ünnepe, ezeket tavasszal rendezik és ilyenkor a babákat a ház legkitüntetettebb helyére állítják.

A babakészítés önálló művészeti ág, amely művelőitől nagyon sok időt és türelmet igényel. A legtöbb darab cserépből és agyagból készül, az arcot és a kezeket kagylófestékekkel színezik, a ruhákat pedig aprólékos munkával, kézzel varrják. Akad olyan baba, melynek a szoknyája tizenkét rétegből áll. Fontos szerepet kapnak a kiegészítők is, például ékszerek, fejdíszek, hangszerek, harci eszközök.

A legtöbb kiállítási tárgy a japán kultúrát jeleníti meg, a babák a fiúk és a lányok életmódjának ősi hagyományairól „beszélnek”. Előbbiekhez a katonáskodás, a harc kapcsolódik, míg a lányokhoz a művészetek, a zene, az öltözködés. Japánban fontos szerepet tölt

be a színház, ez is jól tükröződik a tárlaton. A kabuki színház szereplőinek arcfestése vídamságot, jó hangulatot tükröz, ezzel szemben a no színház babái maszkot használnak, komorak, elmélyültek.

A több mint harminc kiállított baba között akár óráig is el lehet nézelődni. Mindegyik mellett részletes magyar nyelvű tájékoztató segít, hogy a látogatók minél tágabb körű betekintést nyerjenek a japán kultúra szépségeibe. Mindemellett a Százszorszép Gyermekház dolgozói is készségesen adnak tájékoztatást az érdeklődőknek. A kiállítás az egész család számára érdekes program – július 25-éig lesz nyitva. A japán babák egyébként vándorolnak az országban, Szegedre a Hansasági Múzeumból jöttek, a következő kiállítási helyszín Veszprém.

HORVÁTH NOÉMI

Tanyafelelősök a Homokhátságon

Jó szó az ebéd mellé, gondoskodás az idősekről

Ötven ember dolgozik tanyafelelősként a Homokhátságon. Tapasztalatuk szerint a legtöbb idős embernek elsősorban arra van szüksége, hogy meghallgassák.

A homokháti kistérséget érintő tanyafelelői programban ötven, tartósan munkanélküli másfél évre kapott állást, a rászorulóknak pedig napi gondoskodást.

A tanyafelelősök, amellet, hogy rendszeresen látogatják a gondozottakat és feltérképezik,

mire van szükségük a külterületen élőknek, különböző képzéseken is részt vesznek – számítógépes tanfolyamon, szociális gondozó és ápoló képzésen. De gépkocsit és motort is megtanulnak vezetni. Papp Lászlóné és Bakosné Hajbel Karolina pusztamérgesi tanyafelelőssel a szegedi rutinpályán beszélgettünk, ahol vezetni tanulnak.

– Hatévi gyes után mentem volna vissza dolgozni, de nem találtam állást. Amikor hírt vet-

tem a pusztamérgesi önkormányzaton, hogy tanyafelelősöket keresnek, azonnal jelentkeztem a munkára. Tavaly augusztusban kezdtünk el dolgozni. Az első héten a gondozottakkal ismerkedtünk. Azt tapasztaltuk, hogy a legtöbb embernek elsősorban arra van szüksége, hogy meghallgassák – mesélte Papp Lászlóné.

A félévszáz tanyafelelős közül hárman dolgoznak Pusztamérgesen. Ők többek között bevásárolnak, ebédet és gyógyszert visznek a gondozottaknak, de már az is előfordult, hogy kimeszelték egy idős asszony házát. Máskor pedig új kéményt építettek a régi, ledől helyére. Bakosné Hajbel Karolina elmesélte, hogy a télen egyszer beragadtak a mikrobusszal az egyik tanyán. Fél óra kocsitologatás után – mivel számoltak ilyen helyzettel – előkerült a homokzsák és a hólapát, és kiszabadították az autót.

A két asszony elmondta, hogy a gondozottak eleinte bizalmatlanok voltak, de ma már örülnek a tanyafelelősöknek.

– Sajnálni fogom, ha véget ér a program. Abban bízik, hogy a szociális gondozó és ápoló tanfolyam elvégzése hozzásegít új munkához. Ha azonban folytatódik a program, akkor maradok – mondta Papp Lászlóné.

G. ZS.

Biztató levél egy szegedi nyugdíjasnak

A MÁV-nak kellene a híd

A MÁV mégis támogatná, hogy épüljön vasúti híd Szegednél 2007 és 2013 között – derül ki abból a levélből, amelyet az rt. uniós programokkal foglalkozó irodája írt egy szegedi nyugdíjasnak. Nem véletlen, hogy Török Szilveszter kapta a levelet: az egykori tisztviselő évek óta lobbizik a híd megépítéséért.

Váratlan örömet okozott a MÁV a szegedi Török Szilveszternek. A nyugdíjas tisztviselő sajátos eszközökkel évek óta lobbizik azért, hogy megvalósuljon régi álma: ismét átsétálhasson feleségével a szegedi vasúti hídon, amely több mint ötven éve pusztult el. Az újjáépítés érdekében a kilencvenes évek közepe óta írt már levelet miniszterelnököknek, a közlekedéssel foglalkozó tárcák vezetőinek, államtitkároknak. A Szeged és Temesvár közötti vasúti összekötés helyreállítása, a híd újjáépítése ügyében szakmai segítséget kért már az osztrák államvasutak magyarországi járatait működtető cégtől is. Kicsit mindig elszomorodott, amikor megkapta az épp aktuális választ, ami többnyire

arról szólt, hogy ez a vasútvonal gazdaságta-
nul üzemelne.

A minap azonban Török Szilveszter váratlanul levelet kapott a MÁV uniós projektirodájától, Molnár Richárd irodavezetőtől. A küldemény arról szól, hogy az rt. javaslatot tett a vonal fölélesztésére: az elképzelést szerepeltetni szeretnék a 2007-től 2013-ig fejlesztendő vasutak között. A kérést a MÁV eljuttatta a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumba, igaz, válasz még nem érkezett.

A híd ügye – több más téma mellett – szóba került a megyei közgyűlésen is, amikor Tabajdi Csaba és Becsey Zsolt, a két uniós képviselő beszámolt eddigi munkájáról. Becsey azt mondta: nagyon jellemző, hogy mindenki az uniótól várja ilyen ügyekben a segítséget. Pedig először itt, Magyarországon kellene dönteni. Ő eddig azt tapasztalta, amikor a vasút ügyében egyeztetett magyar, romániai, vajdasági illetékesekkel, hogy a legnagyobb ellenállás épp nálunk van, s ez a bürokrácia hozzáállásában érhető tetten.

B. A.

Jubileumi kamionos találkozó

MUNKATÁRSUNKTÓL

Idén tizenötödik alkalommal rendezik meg Szikszósfürdőn a nemzetközi kamionos és countrytalálkozót. A fesztivál az 1990-ben, egy tanyán megrendezett baráti bográcsgulyásos találkozóból nőtt ki magát. Pénteken délután a már hagyományos körutat teszik meg a kamionosok Szegeden. A menet 17 órakor indul az M5-ös melletti kamionparko-

lóból a közúton közlekedők emlékművétől. A kamionok a Dorozsmai úton érkeznek a városba, tesznek egy kört, és a Szeged Plazához érkeznek vissza. A pláza parkolójában 18 órakor nyitják meg a rendezvényt. Szombaton szikszósfürdőn kamionos ügyességi versenyt rendeznek, ami egyedülálló, hiszen a betonra temett kamionoknak homokos terepen kell mozogniuk. Ezen a napon látvány-kamionmosoda

nyílik, ahol csinos lányok felső nélkül tisztogatják a járműveket. 18.30-kor Pálffy Zsuzsi, a Dunaferr kézilabdása elkereszte egy kamiont. Este 20 órától a River, majd a szlovák Belasi együttes, a Blues Brothers Show, végül a Crystal lép színpadra. Vasárnap a szegedi Felső Tisza-parton kamionos gyorsulási verseny lesz 14 és 17 óra között.

A rakpartot a verseny idejére lezárják a forgalom elől.

Papp Lászlóné és Bakosné Hajbel Karolina motorozni is megtanul

Fotó: Karnok Csaba